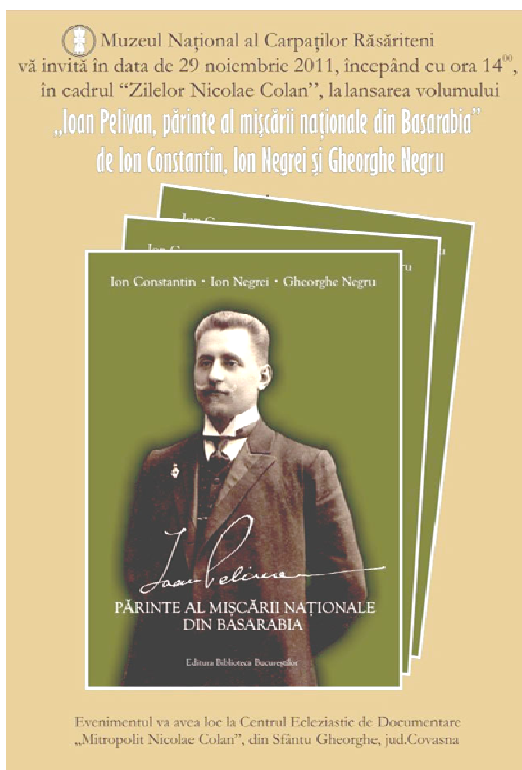

Ion Constantin, Ion Negrei, Gheorghe Negru, Ioan Pelivan, părinte al mișcării naționale din Basarabia, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2011, 402 p., inclusiv anexe.

Înmănuncherea inspirată a celor trei autori pentru a scrie o carte despre Ioan Pelivan a fost mai mult decât fericită. Sigur că vrednicului cercetător Ion Constantin îi revine meritul de a impulsiona munca în vederea scoaterii la lumină a calităților unui mare român din Basarabia, luptător pentru unirea pământului său natal cu România.

Cartea de față, înscrisă într-o serie dedicată personalităților române din Basarabia, puțin cunoscute publicului român de azi, este împărțită în douăzeci de capitole și reprezintă o amplă monografie care urmărește formarea și evoluția lui Ioan Pelivan. Totodată, sunt scoase în evidență momentele cruciale în formarea și lupta lui pentru salvarea românismului și a românilor de sub opresiunea țaristă.

El a fost cel care a inițiat în 1899 formarea asociația „Pământenia basarabeană” în cadrul universității din orașul Dorpat (astăzi Tartu, Estonia), prima organizație cu caracter național și politic, studențescă și revoluționară, din Rusia. Imediat a trecut la stabilirea de legături cu Regatul României. De exemplu, în anul 1906 a făcut o vizită la Universitatea de vară de la Văleni, înființată și condusă de profesorul Nicolae Iorga. Vizita a fost descrisă cu multă căldură de Apostol D. Culea, bunicul meu matern, care mi-a istorisit mai multe întâmplări legate de prietenia lui cu Ioan Pelivan.

În Basarabia calitățile lui intelectuale au determinat autoritățile țariste să-l numească judecător. În anul 1912 a fost destituit deoarece era membru al primei organizații naționale românești de la Chișinău, care între altele a pus în operă comemorarea unui secol de la răpirea Basarbiei de către Imperiul țarist. În timpul primului război mondial Pelivan a fost unul dintre animatorii de seamă ai luptei pentru unirea cu România. Aici aș face o remarcă referitoare la titlul prezentului volum – poate că nu ar trebui scris „părinte al mișcării naționale din Basarabia”, ci „unul dintre părinții”. Cred că această ultimă formulare ar fi mai lămuritoare pentru rolul jucat de Ioan Pelivan. El va trăi cu durere drama prin care a trecut Basarabia în anul 1940.

Ioan Pelivan a fost conștient că, de atunci înainte, Basarabia se va găsi din nou înglobată în Uniunea Sovietică. Cu toate acestea, nu a făcut parte dintre românii din Basarabia care s-au expatriat. A continuat să lupte pentru apărarea conștientă a românilor. Comuniștii nu au iertat poziția adoptată de el. L-au închis în groaznică temniță de la Sighet unde-și va găsi sfârșitul în condiții neelucidate. Din fericire, resturile sale pământești au putut să fie recuperate și înhumate în colțul martirilor basarabeni din cimitirul Mănăstirii Cernica. Sunt elemente din viața unui om, evocate pe bază de documente bine alese de cei trei autori.

În finalul cărții există o bibliografie și bogate anexe. Meritul anexelor constă în reproducerea de documente în facsimil, re-creatoare ai anilor și evenimentelor trăite și create inclusiv prin eforturile lui Ioan Pelivan. Toate aceste elemente determină lucrarea să fie meritorie, fiind utilă atât specialiștilor, cât și oamenilor de cultură.

Radu Ștefan Vergatti